

Csendélet cserepes növényekkel és tányérral, 1916.

Olaj, vászon, 58 x 69 cm

Jelezve balra lent: Nemes Lampérth J. 1916

Kiállítva:

- Nemzeti Szalon Csoportkiállítás, Budapest, 1917. június.
- Crane Kalman Gallery, London, 1968.

Kiállítva és reprodukálva:

- Modern and Contemporary Art, Bonhams, Leeds, 2002. október, katalógus: 289.

Kikiáltási ár: 15 000 000 Ft

Nemes Lampérth József: Lámpás csendélet, 1916. (Janus Pannonius Múzeum)

Nemes Lampérth két év frontszolgálat és két sebesülés után, 1916 elején került vissza Budapestre. „Helyre állott bennem az egyensúly, és nagy szeretettel szemlélem az életnek minden megnyilvánulását. Mintha megújhoztam volna, úgy érzem, mintha egészen kicsérleték volna, és az élet minden megnyilvánulásában még mélyebb tartalmat látok. És még hatalmasabb vágyakozás vonz a munkálkodás felé [...] Dolgozni fogok. Erős akarakterővel. Már minden előkészületet megtettem, és a szükséges dolgokat mind beszereztem.” – írta 1916 február 16-án Wilde János barátjának. A munkába lendült Nemes Lampérth 1916-ban Kmetty János műtermében festette meg *Álló női akt* című festményét (MNG), a híres *Lámpás csendéletét* (Janus Pannonius Múzeum), valamint ennek párdarabját, a legutóbbi időkig Angliában lappangó, itt bemutatott csendéletét. 1917 júniusában a korabeli kritikákban „Hetek” néven emlegetett művésztársulás tagjaként állította ki újabb műveit a Nemzeti Szalonban. „Nemes Lampérth pikűrűje a színek végletes felfokozásában, egymást segítő kontrasztjában kulminál. Ahol a plasztikát akarja előtérbe helyezni (ez pedig állandó akarása) ott is a színek dekoratív karaktere ugrik elé. Lampérth par excellence festő.” – írta e tárlaton bemutatott képeiről Kassák Lajos. A kiállítás erkölcsi és anyagi tekintetben is sikeres volt Nemes Lampérth számára – mint egyik ekkori levelében írja: „... a dolgaimnak egészen megdöbbentő volt a hatásuk, – hogy velősen fejezzem ki magamat – mindenki frappírozva volt.”

Tömbszerűen formált és sávozó festésmóddal készült csendéletek, aktok és tájrészletek, a természeti látványt többé-kevésbé egymást fedő, széles, égő tűzű szín-sávokból újjáépítő képek sorakoztak Nemes Lampérth kollekciójában.

A *Csendélet cserepes növényekkel és tányérral* című festményén kizárólag a fényteltett színek segítségével érzékelteti a teret és a tárgyak tömegét.

A plasztikus anyagként vászonra gyúrt fényittas színek rendkívüli intenzitással, energiával telítik a képet. Nemes Lampérth Fülep Lajos szerint, „... emberi mivoltában is egy darab volt, magában teljes egész”, művészként pedig – képeiben maradéktalanul adva és fokozatosan elégetve önmagát – a huszadik századi magyar festészet egyik legeredetibb és legerőteljesebb életművét hozta létre. Fennmaradt műveinek száma közel másfél százra tehető, melynek javát tussal festett képei alkotják. Az egyre ritkábban felbukkanó, és csupán pár tucatnyi olajfestményének legtöbbje immár hazai közgyűjteményekben található.

Nemes Lampérth a Vasárnapi Kör erőterében

A Lukács György és Balázs Béla által létrehívott Vasárnapi Kör a magyar filozófia történetének európai rangú szellemi társulásaként híresült el.

E vasárnaponként összejáró, folyamatosan pulzáló összetételű, jelentős holdudvarral rendelkező társaság a magyar szellemi megújulás egyik legjelentősebb kísérlete volt a 20. század elején. E szellemi műhely legintenzívebb időszaka Lukács 1915 decemberétől 1916 júliusáig tartó budapesti tartózkodásához köthető, mely a társaság ekkori összejöveteleinek javán résztvevő Nemes Lampérth egyik legtermékenyebb korszaka is egyben. Bár kellő filozófiai előképzettség híján Nemes Lampérth tevékeny szerepet nem vállalhatott a gyakran izzó szenvedélyességű vitákban, ezek azonban ösztönzően hatottak rá, így kezdett el komolyabban foglalkozni például Dosztojevszkij és Platón műveivel. Nemes Lampérth 1917-ben kiállított műveinek java a Vasárnapi Kör tagjainak tulajdonában volt, akik vásárlásaikkal segítették a nehéz anyagi helyzetben lévő művészt. Többek között olyan világhírűvé vált gondolkodókkal állt baráti kapcsolatban mint Antal Frigyes, Mannheim Károly, Hauser Arnold és Wilde János. Négyükben közös, hogy a Tanácsköztársaság idején vállalt szerepük miatt emigrációba kényszerültek és az 1930-as évek közepétől Anglia különböző egyetemén tanítottak. A most felbukkanó festmény valamelyikük, legvalószínűbben Hauser Arnold tulajdonából került az 1960-as évek végén angliai műkereskedelembé.

Rum Attila

